מינהל
ביטחון בטיחות
חירום וסייבר

משרד החינוך
מינהל חברה ונוער

8.11.2023

הפעלת מתנדבים בעבודה חקלאית ותלמידים בלימודי "חקלאות מעשית"

הוראת שעה – "חרבות ברזל" (עדכון מ 3.11.23, 26.10.23)

1. **כללי**

מינהל חברה ונוער פועל לחיזוק החוסן החברתי - קהילתי בהפעלת מגוון מתנדבים בעשייה חינוכית, חברתית ובמשימות לאומיות. בעת מחסור כ"א בחירום הפעלת מתנדבי נוער הינה מקור משמעותי בשמירת הרציפות התפקודית של מערכות החיים האזרחיים. הפעילות החקלאית הנו מרכיב מרכזי בפעילות המתנדבים וחשיבותה היא עליונה ברמה הלאומית.

2. **מטרת המסמך:** הגדרת כללים לפעילות התנדבות בתחום החקלאות בעת מלחמת "חרבות ברזל"

3. **מוקד מתנדבים**: במשרד החינוך הוקם מוקד מתנדבים שמנוהל על ידי מינהל חברה ונוער במשרד.

4. **הגדרות**

א. "**פעילות חקלאית**" - פעילות חקלאית יכולה לכלול את סוגי הפעילויות הבאות: עישוב, קטיף מסוגים שונים, מסיק, גיזום מסוגים שונים, זמירה, נטיעה, חפירת בורות לנטיעה, גידור, הדלייה בחממות, הוצאה וליווי מרעה של בקר ו/או צאן, חליבה, רדייה מכוורות וכו'.

ב. "**השתתפות בפעילות חקלאית**" – יציאה של תלמידים ממוסד חינוכי ע"י גורם משלח לפעילות חקלאית לקיבוץ, מושב או למתחם חקלאי שאיננו חלק ממוסד חינוכי מוכר כגון: מטעים, כרמים או חממות. הפעילות מתבצעת יחד ובתיאום עם בעלי השטח החקלאי .

ג. "**גורם מפעיל**" – חקלאי בודד, הגוף או הארגון או החברה ביישוב, קיבוץ, מושב, מועצה, חווה, חוות בודדים שבבעלותם השטח החקלאי.

ד. "**מנהל הפעילות**" – נציג "הגורם המפעיל" אשר יעודכן על ידי הגורם המפעיל בפרטי הפעילות ויוכל להפעיל נהלי חירום במקרה הצורך. יהיה אחראי על קליטת המשתתפים ועל הפעילות.

ה. "**אחראי פעילות**" – נציג המוסד החינוכי האחראי על קיום הנוהל ובטיחות התלמידים.

ו. **קבוצה לפעילות חקלאית**: **תלמידים** **או חניכי יג'**: תמנה 30 תלמידים/חניכים

5. **אזורי הפעילות המורשים להתנדבות בני נוער בחקלאות:**

א. אזורי פעילות מאושרים לפעילות בכפוף להנחיות ההתגוננות המתעדכנות מעת לעת בפורטל פיקוד העורף – באזורים **ירוקים וצהובים/תכלת** בהתאם לרשימת האזורים המורשים בהנחיות ההתגוננות **ובנספח ו' – החרגות** ע"פ **הכי מוגן שיש והגבלות התקהלות בשטח פתוח ובמבנה** בהתאם לאיזור ההתגוננות – (תדרוך וכללי ההתנהגות מפורטים בסעיף 18 ה).

ב. **פעילות באזור יהודה ושומרון – באישור חדר מצב טיולים בלבד** (בכפוף להנחיות פיקוד מרכז/אוגדת איו"ש/חטמ"ר הרלוונטי בתחום התנועה בצירים, אבטחה וכללי חימוש/נושאי נשק).

6. **"חקלאות מעשית" במוסדות של המינהל לחינוך ההתיישבותי** –יפעלו בהתאם לנוהל של החינוך ההתיישבותי ובנוסף עמידה בהנחיות התיאום (סעיף 9) וההתגוננות של פיקוד העורף (סעיף 5), אבטחה (סעיף 11) כמפורט בהמשך.

7. **תיאום הפעילות החקלאית עם הגורם המפעיל כוללים:** יצירת קשר ותאום ראשוני עם "גורם מפעיל", תאום טלפוני: קביעת תאריך הפעילות, משך הפעילות ודרכי התקשרות. בדיקת רשימת הדרישות מהגורם המפעיל (כפי שמפורט במסמך זה).בדיקת רשימת הנחיות הבטיחות הנדרשות על פי סוג הפעילות החקלאית. בדיקת חלוקת המשתתפים הנדרשת על פי סוג הפעילות החקלאית, (קבוצה, קבוצות משנה, זוגות וכו'). כתיבת מסמך הסכמות וסיכומים בהמשך לתאום שנעשה. המסמך יישלח לגורם המפעיל.

8. **אישורים נדרשים**

   א. הפעלת מתנדבים בהתאם לנוהל הפניית בני נוער להתנדבות בשעת חירום ומשבר

   ב. הפעלת מתנדבים תעשה ע"י גוף המוכר לביטוח לאומי להפנות מתנדבים וכמפורט בקישור.

   ג. רכז ההתנדבות יצייד את המתנדב מראש בטופס הפניית מתנדב.

   ד. פעילות חקלאית מחייבת תיאום טיולים.

   ה. הפעילות מחייבת אישור הורים להשתתפות ילדם בפעילות (רק לתלמידי מערכת החינוך עד יב')

9. **תיאום מול קב"ט המועצה האזורית/רבש"צ** – מנהל הפעילות יעדכן את קב"ט המועצה האזורית/רבש"צ בפעילות המתקיימת בישוב.

10. **תיאום מול הלשכה לתיאום טיולים:**

   א. פירוט הבקשה לפי נוהל תיאום

   ב. שימוש באפליקציה ON-LINE בהתאם להנחיות לשכה לתיאום טיולים.

11. **מלווים**

   א. מלווה אחד לכיתה/לקבוצה שבה עד 20 תלמידים.

   ב. 2 מלווים לכיתה/לקבוצה שבה מ-20 עד 40 תלמידים.

   ג. עד ועל כל 100 תלמידים - אחד חמוש

12. **אבטחה:** כל קבוצה מחויבת למלווה חמוש אחת מהאפשרויות הבאות, בעדיפות לסעיף א':

   א. מאבטח חמוש בוגר קורס מאבטח טיולים

   ב. מורה לשל"ח חמוש

   ג. הורה מלווה חמוש בנשק פרטי

   ד. מורה/מדריך מלווה חמוש בנשק פרטי/ארגוני

13. **רפואה:** חובת השתתפות של מגיש עזרה ראשונה בפעילות כולל תיק ע"ר– תכולת תיק עזרה ראשונה

14. **<u>תדריך בטיחות</u>**

עם ההגעה לשטח ומיד לאחר הירידה מההסעה יבוצע תדריך והדגמה של מנהל הפעילות החקלאית:

א. שימוש נכון בכלי עבודה - בהדגמה, והנחיות בטיחות כלליות.

ב. פעולה נכונה בשטח – הרמת משקל, פעולות בקרקע כמו שתילה וכדו'.

ג. כל דבר נוסף הקשור לפעילות החקלאית והמחייב תיאום זהירות ובטיחות.

15. **<u>תדריך בטחוני</u>**

א. רכז ההתנדבות יחדד את כללי התנהגות בעת הישמע אזעקה, התנהגות בעת אירוע פח"ע ואת סדר פעולות בהתאם להנחיות פיקוד העורף.

ב. בעת אירוע ביטחוני יש לעצור את הפעילות ולתת מענה מידי (מניעה / סיכול, טיפול רפואי, פינוי) על פי נוהל חירום.

ג. בהתאם לחומרת האירוע יש לפעול עצמאית או תחת אחריות וניהול של גורמים מקומיים (רבש"ץ, קב"ט).

ד. כל אירוע חריג ביטחוני ו/או בטיחותי מחייב דווח לחדר מצב טיולים ולמנהל מוסד החינוך.

ה. **חלוקת תפקידים ע"פ סדרי עדיפויות בין המבוגרים המלווים**: דיווח למוקד מקומי, להנהלת ביה"ס, חדר מצב, טיפול רפואי נדרש

16. **ריכוז גורמי קשר וסיוע בחירום**: משטרה – 100, מד"א – 101, גורם מפעיל בישוב: רב"ש, קב"ט הרשות, מנהל הגוף המשלח, מנהל בית הספר, סיוע דרך חדר מצב טיולים משרד החינוך.

17. **סיום וחזרה**: סיכום הפעילות עם הגורם המפעיל, סיכום הפעילות עם הקבוצה, ארגון הקבוצה לחזרה, בדיקת נוכחות, הנחיות לגבי הנסיעה חזרה.

18. **הנחיות תנועה במלחמה ופעולה ובעת אירוע חריג/חרום במהלך הפעילות:**

א. יציאה וחזרת מתנדבים מאזורי התגוננות ראה <u>נוהל הנחיות ליציאה וכניסה מאזורי התגוננות המוגבלים)פקע"ר(להפגות , טיולים ופעילות בלתי פורמאלית - נוהל משרד החינוך</u>

ב. אישור להפעלת הסעות וצירי התנועה יינתן לאחר בחינת התאמתן **ע"י הארגון/הרשות המקומית** בהתאם למדיניות ההתגוננות שנקבעה על ידי פקע"ר ובהתאם למגבלות **והנחיות משטרת ישראל** (תחנה אזורית/מקומית או מפקדת הגזרה הצבאית/חטיבה מרחבית – לפי העניין), ביחס למסלול ההסעה המבוקש.

ג. אין מגבלה לעבור מאיזור לאזור ובלבד בכפוף להגבלות תנועה של משטרת ישראל.

ד. תדרוך למקרים ותגובות והתנהגות בעת פח"ע, דרכי תקשורת חירום

ה. **הנחיות התגוננות פקע"ר** –לפני היציאה לפעילות יש לתדרך את כלל משתתפי הטיול ואת הנהג:

- הנחיות פקע"ר המפורטות בכלל המצבים
- שימוש באפליקציה/יישומון פקע"ר ע"י אחראי הטיול/משתתפי הטיול/נהג :
- **הנחיות התגוננות** במהלך נסיעה - סרטון הסברה ההתגוננות בהסעת תלמידים,
- הנחיות התגוננות בשטח פתוח – פורטל פקע"ר

חדר מצב - משרד החינוך

מוקד מתנדבים - מינהל ח"ן